

TRANSPORTMINISTEREN

Transportudvalget
Folketinget

Dato 6. marts 2020
J. nr. 2020-2037

Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 41 71 27 00

Transportudvalget har i brev af 27. februar 2020 stillet mig følgende spørgsmål (TRU alm. del), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål nr. 383:

Vil ministeren kommentere TRU alm. del bilag 247, særligt hvad angår sammenfatningen i afsnit 6?

Svar:

Udvalget har bedt mig kommentere på et notat udarbejdet af advokatpartnerselskabet DLA Piper Denmark. Notatet indeholder en række synspunkter om Naviairs indkøb af flyvelederuddannelser hos Entry Point North AB. Notatet giver ikke nødvendigvis et fyldestgørende indblik i Naviairs indkøb af flyvelederuddannelser, jeg har derfor bedt Naviair redegøre for sagen. Naviair har oplyst mig om følgende forhold:

”Sammenfattende kan det oplyses,

- at Naviair ikke har eksklusivaftale med Entry Point North AB. Naviair har både i 2018 og 2019 har gjort brug af andre leverandører af uddannelse,
- at Entry Point North AB's priser til ejerne er efter Naviairs opfattelse ikke højere end markedsprisen. Entry Point North AB vinder en række kontrakter med eksterne kunder efter afholdelse af udbud. Priser til eksterne kunder og ejere er sammenlignelige, og skolen tjener ikke mere på ejerne end på eksterne kunder,
- at Naviair ikke er pligtig til at udbyde uddannelsesopgaven, men kan tildele opgaver til Entry Point North AB uden udbud, ved brug af 'joint venture-reglen' i EU's forsyningsvirksomhedsdirektiv (dir. 2014/25), og
- at Entry Point North AB ikke er afhængig af ejerne, men agerer i henhold til armslængdeprincippet.

Naviairs anskaffelse af flyvelederuddannelser og Entry Point North AB

Frem til 2006 gennemførte Naviair de nødvendige flyvelederuddannelser i eget regi.

I foråret 2003 indledte Naviair drøftelser med Naviairs norske og svenske søstervirksomheder, Avinor AS og LFV, om at oprette en fælles flyvelederskole med henblik på at sikre forsyningssikkerheden og kvaliteten i uddannelserne samt opnå en højere grad af effektivitet. Parterne nåede til enighed om en aftale om oprettelse af Entry Point North AB i sommeren 2005. Parterne nåede også til enighed om at placere skolen i Malmø i lokaler, som i forvejen udgjorde en international flyvelederskole for LFV.

Den af parterne valgte bestyrelse udpegede en af Naviairs medarbejdere som administrerende direktør for skolen. Fra Naviairs side var oprettelsen af et fælles uddannelsesforetagende betinget af politisk godkendelse, og Folketingets Finansudvalg gav sin tilslutning hertil ved at tiltræde aktstykke 202 den 17. august 2005.

Det fremgår af aktstykkets pkt. b, at formålet med oprettelsen af Entry Point North AB, blandt andet var at sikre lettere adgang for andre end ejerne af Entry Point North AB til at kunne indkøbe flyvelederuddannelse og dermed til selv at levere flyvekontrolltjeneste:

"Naviair er Danmarks eneste leverandør af flyvekontrolltjeneste, og eneste udbyder af flyvelederuddannelse i Danmark. En selvstændig skandinavisk skole vil medføre, at de to monopolvirksomheder adskilles, og derved fri adgang for alle til at købe sig uddannelse på den skandinaviske skole. Dette muliggør en nemmere adgang for andre aktører, f.eks. danske lufthavne, til selv at levere flyvekontrolltjeneste."

Formålet med oprettelsen af Entry Point North AB var således at åbne for at andre operatører også kunne købe uddannelse af flyveledere, og dermed selv levere flyvekontrolltjeneste.

Videre fremgår af aktstykkets pkt. b at:

"Skolen skal drives på et forretningsmæssigt grundlag og optage elever fra andre end de tre ejere, f.eks. fra lufthavne som selv ønsker at varetage indflyvningskontrollen."

Endelig var det udtrykt i aktstykkets pkt. b, at:

"Sammenholdt med Naviairs bidrag til den fælles skandinaviske skole på ca. 13,6 mio. kr., forventer Naviair således, at der kan opnås en sam-

let årlig driftsbesparelse på ca. 1,0 mio. kr. ved deltagelse i skolesamarbejdet.

Eventuelle indtægter ved kommercielle aktiviteter på skolen vil øge besparelsen."

Det skal i øvrigt bemærkes, at muligheden for at indgå internationale samarbejder også var et væsentligt hensyn i forbindelse med omdannelsen af Naviair til Særlig Offentlig Virksomhed i 2010, jfr. således forarbejderne til Lov om Naviair, Lovforslag 139, FT 2009-10, Almindelige bemærkninger, pkt. 3.1:

"Udviklingen inden for luftfarten og de globale udfordringer, som branchen står over for, har medført et behov for i højere grad at styrke Naviairs mulighed for at agere mere frit på et marked i forandring, f.eks. i form af indtræden i forpligtende samarbejder, som f.eks. produktions-, udviklings- og indkøbsfællesskaber, og oprettelse af datterselskaber, samt mulighed for finansiering af Naviairs investeringer på det private lånemarked. Med udgangspunkt i dette og i virksomhedens opgaver er det vurderet mest hensigtsmæssigt at etablere Naviair som en selvstændig offentlig virksomhed (SOV)."

Oprettelsen af Entry Point North AB var begrundet i dels at sikre ejerne en effektivisering og samtidig høj kvalitet og forsyningssikkerhed, ved indkøb af flyvelederuddannelse, og dels at sikre at andre aktører kunne levere flyvekontrolltjeneste, når de på samme vilkår som ejerne kunne få uddannet egne flyveledere hos Entry Point North AB.

Den 24. oktober 2013 indgik den irske luftfartsmyndighed Irish Aviation Authority (IAA) aftale med de tre ejere om at indtræde som ejer, og indtrådte herefter som ejer i 2014, hvilket blev godkendt af de danske konkurrencemyndigheder den 2. december 2013. Avinor AS er efterfølgende den 13. marts 2017 udtrådt som medejer.

I dag er Entry Point North AB ejet ligeligt af LFV Holding AB, IAA og Naviair.

I bilag 247 fremgår det synspunkt, at Entry Point North ikke er uafhængig af sin ejerkreds, da der er personsammenfald mellem ejerkredsens ledende medarbejdere og bestyrelsen i Entry Point North AB. Det skal hertil bemærkes, at Entry Point North AB er oprettet som et aktiebolag efter svensk ret, og er certificeret som ATS (Air Traffic Services) akademi efter gældende EU-regler. Entry Point North AB er således et selvstændigt aktieselskab med egen bestyrelse, hvis udpegelse ejerne af Entry Point North AB i sagens natur har fuld indflydelse på i kraft af ejerskabet. Ejerne udpeger hver især én person og i fællesskab to eksterne personer (ekspertes) som medlem af bestyrelsen. Entry Point North AB's medarbejdere udpeger et medlem til bestyrelsen. Bestyrelsen består således af seks medlemmer.

Det fremgår endvidere af bilag 247, at uddannelse af flyveledere udgør en tjenesteydelse, der er omfattet af udbudsreglerne for indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser. Det bemærkes hertil, at Entry Point North AB siden etableringen har udført flyvelederuddannelse for Naviair. Dette sker i overensstemmelse med reglerne i forsyningsvirksomhedsdirektivet, direktiv 2014/25 af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester (herefter "forsyningsvirksomhedsdirektivet"). Naviair har således indgået en rammeaftale med Entry Point North AB om levering af disse ydelser uden, at der har været foranstaltet et udbud herom. Efter det gældende forsyningsvirksomhedsdirektiv følger det således af artikel 30, litra b, at kontrakter mellem en ordregiver og et joint venture under visse nærmere betingelser ikke omfattet af udbudspligten.

En ordregiver kan i henhold til nævnte direktiv tildele kontrakter til et joint venture, som udelukkende er oprettet af ordregivende enheder, som er oprettet med henblik på at udføre den pågældende aktivitet under forudsætning af, at ordregiveren selv deltager i joint venturet, at joint venturet er oprettet for tre år, og at ordregiveren selv er forpligtet til at deltage i joint venturet i de tre år. Disse betingelser er opfyldt i nærværende tilfælde, hvorfor kontrakter om uddannelse, som Naviair har tildelt Entry Point North AB, i overensstemmelse hermed ikke har været genstand for udbud.

Naviairs indkøb af flyvelederuddannelse hos Entry Point North AB er således omfattet af joint venture-reglen. Dette betyder endvidere, at Naviair ikke afholder udbud ved dette indkøb, som Naviair gør ved alle andre indkøb, der overstiger tærskelværdierne i forsyningsvirksomhedsdirektivet.

Indkøb af flyvelederuddannelse og markedsvilkår

Naviairs indkøb hos Entry Point North AB sker på almindelige markedsvilkår.

Det følger af aktionæraftalen mellem Entry Point North AB's ejere, at handel mellem ejerne og Entry Point North AB skal ske under anvendelse af kommercielle vilkår og under overholdelse af armslængdeprincippet.

Entry Point North AB har salg til uafhængige parter, og at dette sker på vilkår, som ikke er væsentligt anderledes end de vilkår, som opnås ved salg til ejerne af Entry Point North AB. Bestyrelsen i Entry Point North AB påser løbende, at de priser, som ejerne betaler, ikke er højere end de sammenlignelige priser til eksterne kunder.

Entry Point North AB's typiske kunde, ud over moderselskaberne, er en ANSP, som ikke selv har faciliteter, kapacitet eller ressourcer til at uddanne og træne flyveledere og andet personale, der varetager lufttrafikstyring. Langt hovedparten af disse kontrakter er vundet af Entry Point North AB efter afholdelse af udbud.

Naviair og Entry Point North AB har indgået en rammeaftale, gældende fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2021, som fastlægger de nærmere vilkår og betingelser, når Naviair måtte ønske at afgive ordrer på flyvelederuddannelse. Rammeaftalen medfører ingen forpligtelser for Naviair til at købe en bestemt mængde uddannelsesforløb hos Entry Point North AB.

Der foreligger således ikke nogen eksklusiv aftale mellem Naviair og Entry Point North AB, sådan som ellers angivet i notatet fra DLA Piper, jf. TRU alm. del bilag 247, side 3.

I henhold til en anden rammeaftale mellem Entry Point North AB og Naviair, som også er gældende fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2021, har Naviair delvist ansvaret for at medvirke i visse uddannelsesforløb ved brug af egne instruktører.

Udover aktionæraftalen, som nævnt ovenfor, så følger det af rammeaftalen mellem Naviair og Entry Point North AB om Naviairs køb af uddannelsesforløb, at Naviair kan kontrollere, at priserne er rimelige markedspriser fastsat på armslængevilkår.

Naviair har på baggrund af de ovenstående oplysninger ikke nogen formodning om, at de priser, som betales for flyvelederuddannelser, ikke svarer til markedsvilkår. Baseret på de oplysninger, som Naviair er i besiddelse af vedrørende Entry Point North AB's prissætning, har Naviair heller ikke noget grundlag for at konkludere, at Naviair betaler priser, som giver anledning til overvejelser om krydssubsidiering, ligesom Naviair er af den opfattelse, at den (fortsatte) fremskaffelse af flyvelederuddannelse i et samarbejde med andre ANSP'er på de vilkår, som forsyningsvirksomhedsdirektivet muliggør, ikke kan anses for at medføre en begrænsning af den effektive konkurrence.”

Jeg har taget Naviairs oplysninger til efterretning.

Med venlig hilsen

Benny Engelbrecht